

पालुडटार नगरपालिका सभामा
नगर प्रमुख श्री विवस चिन्तनद्वारा प्रस्तावित
आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को
नीति तथा कार्यक्रम

पालुडटार नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, ठाँटीपोखरी, गोरखा
गण्डकी प्रदेश, नेपाल ।
विक्रम संवत् २०८० साल असार ६

पालुडटार नगरपालिका उपप्रमुख ज्यु,
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यु,
नगर कार्यपालिकाका सदस्य ज्युहरु,
सम्पूर्ण नगरसभा सदस्यज्यूहरु,
नगरपालिकाका कर्मचारीहरु,
नागरिक समाज, पत्रकार एवम् यस गरिमामय सभामा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु,

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन स्थापनापछिको ऐतिहासिक १३ औं नगरसभा विधिवत् रूपमा शुरुवात भएको छ । नेपालको ऐतिहासिक, राजनीतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, र पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण गोरखा जिल्ला पालुडटार नगरपालिकाको गरिमामय यस सभामा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुलाई हार्दिक स्वागत तथा अभिवादन व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

स्थानीय नागरिकको विकासको चाहना, अघिल्लो आर्थिक वर्षका अधुरा कार्यक्रमहरु, विज्ञ तथा सरोकारवालाहरुले दिएको सुझाव, निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुद्वारा मुखरीत जनभावनाहरुलाई आत्मसात गर्दै समग्र नगरपालिकाको नीतिगत मार्गनिर्देशन गर्ने यस नगरसभामा आ.व. २०८०/०८१ का लागि प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

सम्पूर्ण नगर सभा सदस्यज्यूहरु,

नेपालको संबिधान अनुसार स्थापित स्थानीय तहका अधिकारहरुलाई कार्यन्वयन गर्ने यस ऐतिहासिक अवसरमा म २००७ सालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलन, २०२८ सालको झापा विद्रोह, २०४६ सालको जनआन्दोलन साथै गणतन्त्र स्थापनाका लागि नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी) को नेतृत्वमा सञ्चालित १० वर्षे महान् जनयुद्ध, जनयुद्धको जगमा भएको १९ दिने जनआन्दोलन, मधेश विद्रोह, थारु विद्रोह लगाएतका परिवर्तनकारी आन्दोलनहरुका क्रममा आफ्नो अमूल्य जीवन बलिदान गर्नुहुने ज्ञात, अज्ञात अमर सहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै आन्दोलनका क्रममा घाइते, वेपत्ता योद्धाहरु प्रति उच्च सम्मानसहित परिवर्तनकारी पालुडटारवासी जनताहरु प्रति हार्दिक अभिनन्दन गर्न चाहन्छु ।

नेपाली राजनीति विभिन्न काल खण्डका गौरवपूर्ण संघर्षबाट प्राप्त उपलब्धिको रक्षा, वर्तमान संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र र समाजवाद उन्मुख समावेशी लोकतन्त्रको विकास गर्न र अन्ततः नेपालको संबिधान २०७२ ले निर्दिष्ट गरे अनुरूपको समाजवाद स्थापना गर्ने दिशामा अघि बढ्ने आधार तयार पार्न पालुडटार नगरपालिकाको

"समाजवादको आधार निर्माणको अभियान, सुन्दर र समृद्ध पालुङटार हाम्रो शान" भन्ने मूल नारा अनुरूप आफ्ना सम्पूर्ण नीति तथा कार्यक्रमहरु अगाडि बढाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

पालुङटार नगरपालिकाको स्थानीय सरकारलाई लोकतन्त्रको रक्षा गर्ने एक दरिलो खम्बाको रुपमा लिंदै सामाजिक न्याय सहितको समृद्ध र समतामूलक नगर निर्माण गर्न हाम्रो सम्पूर्ण श्रोत साधन तथा जनशक्ति यस नगरको समग्र सामाजिक, आर्थिक एवं साँस्कृतिक रुपान्तरणका पक्षमा खर्च गर्दै पूर्णरुपमा जनताको दैनिक जीवनमा परिवर्तन गर्ने संकल्प सहित सोही अनुरूपको नीति, योजना, कार्यक्रम र बजेट तयार गर्ने तथा त्यसको कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

निर्वाचन हुँदाका बखत हामी निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुले पालुङटार नगरपालिकाको समग्र विकासका लागि पालुङटारवासीहरूसँग गरेका प्रतिबद्धताहरुलाई व्यवहारिक कार्यान्वयन गर्न हामीसँग उपलब्ध श्रोत साधन र जनशक्ति व्यवस्थापनका अपठयाराहरुलाई चिदै जनतासामु गरेका बाचालाई पूरा गर्न प्रतिबद्ध रहेको कुरा मनन गर्दै जनमुखी कार्यक्रम तथा योजनाहरु अगाडि बढाउने सवालमा सम्पूर्ण पालुङटारवासीहरुको पनि उत्तिकै साथ सहयोग हुनेमा विश्वस्त छु । हामीहरु योजनावद्ध र प्राथमिकताका आधारमा विकास निर्माणका कामहरु हुनुपर्छ भन्ने कुरामा दृढ छौं । हामी जनताका निर्वाचित प्रतिनिधिहरु "मालिक होइन, जनताको असल सेवक हौं" भन्ने मान्यतालाई शिरोधार्य गरी कार्य गर्नेछौं र त्यसबाट कहिल्यै बिचलित हुने छैनौं ।

यो नीति तथा कार्यक्रम तयार पार्दा प्रत्यक्ष एवम् परोक्ष रुपमा सहयोग गर्नुहुने सम्बद्ध सम्पूर्ण निकायहरुप्रति म कृतज्ञ छु । साथै यस नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी समाजवादी अर्थतन्त्रको आधार तयार पार्न समेत सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्नेमा म पूर्ण आशावादी छु ।

नगरसभा सदस्य ज्यूहरु,

अब म पालुङटार नगरपालिकाको विद्यमान राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र प्रशासनिक परिवेश यहाँहरु समक्ष पेश गर्न चाहन्छु ।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना पछिको मिति २०७९ बैसाख ३१ गते सम्पन्न दोस्रो स्थानीय तह निर्वाचनबाट निर्वाचित नगर प्रमुखको हैसियतले दोस्रो पटक यो नीति तथा कार्यक्रम पेस गरिरहेको छु । यतिबेला नेपाली जनताले लामो समयसम्म गरेको बलिदानिपूर्ण संघर्षबाट प्राप्त उपलब्धिहरुको रक्षा र थप विकास गर्दै समाजवादको आधार तयार पार्नुपर्ने अवस्था छ भने अर्कोतर्फ प्राप्त उपलब्धिहरु समेत गुम्न सक्ने चुनौतिहरु पनि हाम्रो सामु खडा भएको छ । विश्व परिवेशमा शक्ति राष्ट्रहरुबीच बढ्दै गएको शक्ति संघर्ष र आन्तरिक रुपमा राजनैतिक व्यवस्था प्रति बढ्दै गएको जनताको वितृष्णाले राष्ट्रिय राजनीति नयाँ मोड तर्फ अगाडि बढिरहेको छ । यस बिषम परिस्थितिमा लोकतन्त्र स्थापनाका लागि संघर्ष गरेका राजनीतिक दलहरुबीच दरिलो एकताको आवश्यकता महशुस

हुँदै गएको छ । त्यसका लागि नगरपालिकाभित्र क्रियाशिल लोकतान्त्रिक आन्दोलनका सहयात्री राजनीतिक दलहरुलाई संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको रक्षा र विकासका लागि सहकार्य गर्न म हार्दिक अपिल गर्दछु ।

नगरसभा सदस्य ज्यूहरु,

कोभिड-१९ ले सिर्जना गरेको बिषम परिवेश, रुस- युक्रेन युद्ध आदि विविध कारणले विश्वव्यापी रुपमा आर्थिक गतिविधिहरुमा मन्दी आएको तितो वास्तविकता हामी समक्ष विद्यमान छ । यसको प्रत्यक्ष एवम् अप्रत्यक्ष प्रभाव हामीमा पनि परेकै छ । यसको प्रभाव स्वरुप संघ र प्रदेशबाट हामीलाई प्राप्त हुँदै आएको समानिकरण अनुदान, राजश्व बाँडफाँड, शसर्त अनुदान लगाएतका बजेटमा पनि भारी मात्रामा कटौति भएको छ । यसका साथै पालिकाको आन्तरिक स्रोतमा समेत अपेक्षाकृत वृद्धि हुन सकेको छैन । यति हुँदा हुँदैपनि हामी समक्ष विद्यमान स्रोत र साधनहरुको उच्चतम प्रयोग गरी सम्वृद्ध पालुडटार निर्माणको अभियानमा निरन्तर अगाडि बढ्न हामी दृढ संकल्पित छौं । कृषीमा आधारित ग्रामिण अर्थतन्त्रको विकास गरी स्वरोजगारको माध्यमद्वारा सम्वृद्ध पालुडटार निर्माण गर्ने यस योजनामा सरोकारवाला सबै पक्षको सकारात्मक सहयोगको अपेक्षा समेत गरेको छु ।

नगरसभा सदस्य ज्यूहरु,

अब म पालुडटार नगरपालिकाको आ.व. २०८०/०८१ को नीति तथा तर्जुमा गर्दा लिएका आधारहरु निम्न बमोजिम प्रस्तुत गर्दछु :

- नेपालको संबिधानको प्रस्तावना, मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु
- संघीय सरकार आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरु
- संघीय सरकारले अबलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीति
- प्रदेश सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीति
- संबिधानमा व्यवस्था भएका एकल तथा साझा अधिकार सुची
- पालुडटार नगरपालिका तहको आवधिक विकास योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरु
- नेपालले अन्तराष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिबद्धताहरु
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य स्थानीय तह सञ्चालन सम्बन्धी ऐन, नियमावालीका प्रावधानहरु
- विकास समसामायिक मुद्दाहरुको दिगो विकास लक्ष्य, जलवायु परिवर्तन र विपद व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास

- बालमैत्री स्थानीय शासन, वातावरणमैत्री स्थानीय शासन, पूर्ण सरसफाई लगायतका अन्य संबन्धित विषयहरू
- निर्वाचनका क्रममा गरिएका प्रतिबद्धता पत्रहरू
- बिगतका वर्षहरूमा पालुङटार नगरपालिकाले तयार पारेका नीति कार्यक्रम तथा योजनाहरू
- टोल सुधार समिति तथा वडास्तरबाट आएका सुझाबहरू
- बिभिन्न राजनीतिक दलहरू, बिज्ञ भेला, संघसस्थाहरू, नगरबासी सम्पूर्ण दाजुभाई तथा दिदि बहिनिहरूका सल्लाह सुझाबहरू ।

नगरसभा सदस्य ज्यूहरू

अब म चालु आ.ब. २०७९/८० को हालसम्मका प्रमुख उपलब्धिहरूको संक्षिप्त विवरण प्रस्तुत गर्दछु ।
पालुङटार नगरपालिकाको चालु आ.ब. २०७९/८० को हालसम्मको प्रगति औसत ५६.६% रहेको छ ।
जसमा पूंजीगत खर्चतर्फ ४५.६५ प्रतिशत रहेको छ भने चालु खर्च तर्फको वित्तीय प्रगति ६४.३३ प्रतिशत रहेको छ । चालु आ.ब.को अन्त्य सम्ममा ७१ प्रतिशतको आर्थिक प्रगति हुने अपेक्षा लिएको छु ।

हालसम्मका कार्यक्रमगत उपलब्धिहरू

१. शिक्षा क्षेत्रमा विद्यार्थी मूल्यांकन, विद्यालय अनुगमन तथा शिक्षण सुधार पृष्ठपोषण, दरवन्दी मिलान जस्ता कार्यहरू संचालन गरी शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्ने कार्यको थालनी भएको छ।
२. स्वास्थ्य क्षेत्रबाट गरिदै आएको सेवालाई सर्वसुलभ र जनमूखी बनाउँदै लगिएको छ।
३. पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा खानेपानी, सिँचाई, सडक जस्ता योजनाहरूलाई प्रथामिकतामा राखी कार्य अगाडि बढाइएको छ।
४. कृषि क्षेत्रको विकासको लागि उन्नतजातका बीउ बीजन, रासायनिक मल, किटनाशक औषधि वितरण र पशु नश्ल सुधार कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्दै लगिएको छ।
५. प्रशासनिक क्षेत्रमा सुधार ल्याउन कार्यसम्पादनमा जवाफदेहिता, पारदर्शिता, प्रभावकारीता एवम् जनसहभागितालाई अवलम्बन गरिएको छ।
६. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत बेरोजगार सूचीमा सूचीकृत व्यक्तिहरूलाई आंशिक रोजगारीको व्यवस्था मिलाइएको छ।

नगरसभा सदस्य ज्यूहरु,

अब म यस नगरपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को प्राथमिकताका क्षेत्रहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

- ❖ खाद्य सुरक्षा
- ❖ सुरक्षित आवास
- ❖ सर्वसुलभ खानेपानी
- ❖ आधारभूत स्वास्थ्य
- ❖ गुणस्तरीय र प्राविधिक शिक्षा
- ❖ सामाजिक सुरक्षा
- ❖ कृषी तथा पशुपालन
- ❖ सुशासन अभिवृद्धि
- ❖ वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन
- ❖ भौतिक पूर्वाधार
- ❖ पर्यटन विकास
- ❖ उद्यमशिलता, रोजगारी सिर्जना तथा नवप्रवर्धन
- ❖ सार्वजनिक, निजी र सहकारी सझेदारी

सम्पूर्ण नगर सभा सदस्यज्यूहरु,

पालुडटार नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका मुख्य उद्देश्यहरु निम्नअनुसार रहेका छन् :

१. जनताको मौलिक हकको रुपमा रहेका न्युनतम आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने।
२. जनतालाई आत्मनिर्भरता तिर उन्मुख गराउन रोजगारीको नयाँ स्रोत खोजी गर्ने र पालुडटार नगरवासीको क्षमताको उच्चतम सदुपयोग गरी समृद्ध पालिका बनाउने।
३. समाजवाद उन्मुख ग्रामीण अर्थतन्त्रको विकास गर्न कृषीजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउने ।
४. सुशासनको प्रत्याभूति दिलाउन भ्रष्टाचारजन्य कार्यमा शुन्य शहनसिलताको नीति अबलम्बन गर्ने ।
५. नगरक्षेत्रमा पर्यटनको विकास गर्न ऐतिहासिक स्थलहरुको संरक्षण र प्रवर्धनमा जोड दिने ।
६. नगर भित्र रहेका ग्रामिण सडकहरुलाई सबै मौसममा सवारी सञ्चालन गर्न मिल्ने सडकको रुपमा विकास गर्ने
७. डिजिटल नगरपालिका निर्माणका लागि नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालाई प्रविधिमैत्री बनाउने ।
८. आर्थिक सम्वृद्धि, सामाजिक साँस्कृतिक रुपान्तरण सहितको समाज विकास गर्ने ।
९. शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, खाद्य सम्प्रभुता, आवास, सामाजिक न्याय, सामाजिक सु-व्यवस्था , दिगो विकास गर्दै समाजवादको आधार तयार पार्ने ।

१०. जलस्रोत, उर्जा, कृषी, पर्यटन, पशुपालन, वनजंगल, जडिबुटी उत्पादन, उद्योग स्थापना जस्ता आर्थिक उपार्जनको क्षेत्रलाई समुचित र न्यायसंगत ढंगले उपयोग गर्ने, कृषक समुह र सहकारीलाई प्रोत्साहन गर्ने र भौतिक पूर्वाधार विकास गर्दै मानव सूचाङ्कको विकास गर्न योजनावद्ध र एकीकृत ढंगले अगाडी बढ्ने ।
११. स्वतन्त्र, निष्पक्ष, मानवअधिकार, लैङ्गिक समानता, सामाजिक न्याय, समावेसी र समानुपातिक सिद्धान्तलाई आत्मसाथ गर्दै लोक कल्याणकारी व्यवस्थालाई सुदृढ र दिगो बनाउँदै लैजाने ।

सम्पूर्ण नगर सभा सदस्यज्यूहरु,

अब म यस नगरपालिकाले विभिन्न क्षेत्रहरुमा अवलम्बन गर्ने क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. आर्थिक विकास तर्फ :

मौलिक हकका रुपमा सुनिश्चित गरेको खाद्य सुरक्षा, मर्यादित र सुरक्षित रोजगार र आय आर्जनलाई मूर्तरुप दिन संघ तथा प्रदेशको कानून, नीति, योजना र लक्ष्यको आधारमा स्थानीय तहको सरकारको योजनावद्ध प्रयास हुन आवश्यक छ । यसैलाई मध्यनजर गरी समग्र आर्थिक विकासको लागि अग्रणि भूमिकामा रहेका कृषि, उद्योग व्यवसाय, पर्यटन, वित्तीय व्यवस्थापन जस्ता क्षेत्रलाई लक्ष्य परिमाण तथा सो को नतिजा प्राप्तिमा लागि अवलम्बन गर्नुपर्ने रणनीति र बिषयका क्षेत्रगत प्रमुख कार्यक्रमहरु देहाय अनुसार रहेको छ :

क) कृषि तथा पशुपंक्षि विकास :-

स्थानीय हावापानी सुहाउदो अधिक उत्पादन दिने खालका उन्नत प्रजातिका बीउ बिजन उपलब्ध हुन सकेको छैन, सुख्खा क्षेत्रमा सिंचाई सुबिधाको अभाव र व्यवसायिक कृषकहरु अझै संगठित हुन नसक्नुले करिव ४६ प्रतिशत जनसंख्याले खाद्य असुरक्षाको चुनौती सामना गर्न बाध्य रहेको अवस्था देखिन्छ । **"किसानका गरा सधै हराभरा"** भन्ने मुल नाराका साथ कृषि विकासमा आएका चुनौतीहरुलाई सामना गर्नका लागि तपशिलका नीतिहरु लिइनेछ :

१. पालुडटार बहुउद्देश्यीय कृषि प्रवर्धन कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ र यसलाई नगर गौरवको आयोजनाको रुपमा निरन्तरता दिइनेछ ।
२. उपयुक्त बालि छनौटको लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य निकायहरुको समन्वयमा माटो परिक्षण कार्य संचालन गरिनेछ ।
३. कृषि एम्बुलेन्स सेवा संचालन साथै हाटबजारलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
४. दिवा खाजा कार्यक्रम, आपपिपाल हस्पिटल क्यान्टिन, सुत्केरी पोषण कार्यक्रमलाई स्थानीय रैथाने बाली सँग जोडी बजारीकरणको व्यवस्थालाई जोड दिइनेछ ।
५. नगरप्रमुख सँग **लोक कल्याणकारी किसान कोष** कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।

६. नगरपालिका भर सक्रीय रुपमा कृषि पेशामा संलग्न कृषकको सूचीकरण गरी व्यवसायिक कृषि प्रवर्धन गर्न जोड दिईनेछ ।
७. स्थानीय कृषकहरुले उत्पादन गरेका हरेक बस्तुहरुको बजारीकरण तथा भण्डारणका लागि सुविधा सम्पन्न कोल्ड स्टोर, दुग्ध संकलन केन्द्र संचालन गरिनेछ ।
८. कृषि र पशुपालन व्यवसायमा देखा पर्ने समस्या समाधानका लागि आवश्यकता अनुसार कृषि प्रविधिक र भेटेनरी डाक्टर सहितको घरदैलो सेवा संचालनलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
९. खाद्य सुरक्षा सुनिश्चताका लागि मकै तथा धानबाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । ३ वर्ष भन्दा बढी बाँझो जग्गामा खेति गर्ने कृषकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१०. कृषि तथा फलफूल पकेट घोषणा भएका ब्लकहरुलाई थप प्रभावकारी कार्यक्रमहरु बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ, आगामी वर्ष थप एक धानबाली र आलुबाली पकेट क्षेत्र संचालन गरिनेछ ।
११. पुष्प खेति गर्ने किसानलाई प्रोत्साहन स्वरुप बीउ / बिरुवा खरिदमा अनुदान दिईनेछ ।
१२. बिभिन्न कृषि मेसिनरी सामाग्री खरिदका लागि किसानहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने खालका र कृषिलाई आधुनिकीकरण गर्दै व्यवसायीकरण तर्फ उन्मुख गराउन कृषि सामाग्री (मेसिनरी, उन्नत बिउ बिजन) खरिदमा अनुदानको ब्यबस्था सहितका बिभिन्न कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१३. रासायनिक मलको सहज उपलब्धताको निम्ति प्रत्येक वडामा सहकारी मार्फत भइरहेको वितरण प्रणालीलाई अझ व्यवस्थित बनाईनेछ ।
१४. पशु नश्ल सुधार कार्यक्रमलाई अझ व्यवस्थित बनाई दायरा फराकिलो बनाइनेछ ।
१५. दाना उद्योगलाई आवश्यक पर्ने मकै, भटमास लगायतको खेतीलाई प्रोत्साहन गर्ने गरी कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ ।
१६. गत आ.व. हरूमा जस्तै यस वर्ष पनि व्यवसायिक पशुपालन कृषकहरुलाई आवश्यक पर्ने घाँसको नियमित आपूर्तिका लागि एक वर्षीय तथा बहु वर्षीय घाँसका बिरुवाहरु अनुदान दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७. नगरपालिका भित्र स्थापना हुने कृषि तथा पशु फर्ममा साबिकमा लिंदै आएको दर्ता, नवीकरण शुल्कमा ५० प्रतिशत छुट दिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१८. पशुपंक्षी पालनको तथ्याङ्क संकलन गरी निजी, सहकारी, सार्वजनिक व्यवस्थाका माध्यमबाट आत्मनिर्भरता तर्फ जोड दिइनेछ ।

ख) सुरक्षित आप्रवासन तथा वैदेशिक रोजगार

- १) वैदेशिक रोजगार सुरक्षित मर्यादित तथा व्यवस्थित गाराउन थप पहल गरिने छ । त्यसका लागि सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । पालुडटार नगरपालिकाका

- वासिन्दालाई विदेशमा काम लाग्ने खालका सीप, जीवन बीमा, सामाजिक सुरक्षा सहित पालिकाबाट श्रम स्वीकृति गराई वैदेशिक रोजगारमा जान व्यवस्था मिलाइनेछ।
२. रोजगारीबाट फर्किएकाहरुको सीप पुंजी र प्रविधीको उच्चतम प्रयोग गरी नगरपालिकाको आर्थिक बृद्धिमा टेवा पुर्‍याइनेछ। यसकालागी आवश्यक कार्यत्रम तथा नीतिको व्यवस्था गरी पुनः एकिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ।
 ३. सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धि चेतना मुलक होडिडवोडहरु राख्ने व्यवस्था गरिनेछ।
 ४. नगरपालिका भित्र वसोवास गर्ने नागरिकको लागि वित्तीय पहुँच सदुपयोगकोलागी गाउँ गाउँमा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
 ५. बढ्दो आत्माहत्या मानसिक रोग डिप्रेसन तथा पारिवारिक विखण्डन रोक्न विद्यालय तथा सामुदायमा मानो सामाजिक सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ साथै मनोसामाजिक परामर्श सेवालाई व्यवस्थित गर्न मनोसामाजिक तथा मानसिक स्वस्थ नीति तर्जुमा गरि लागू गरिनेछ।
 ६. वैदेशिक रोजगारलाई व्यवस्थित गर्न नगरपालिका भित्रको वैदेशिक रोजगारमा रहेका नागरिकहरुको तथ्यक संकलन गरिनेछ।

ग) उद्योग, रोजगार तथा व्यावसाय

१. रोजगार तथा आत्मनिर्भर हुने गरि कृषि, पशुपालन, उद्योग ब्यबसायको ब्यावसायिकरणमा निरन्तरता दिंदै बैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएर स्वदेशमा नै ब्यबसाय गर्न चाहने यूवा उद्यम ब्यबसायीहरुलाई सहुलियत ब्याजदरमा ऋण व्यावस्था गरी स्वरोजगार बन्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
२. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउदै संचालन गरिनेछ।
३. सिटिइभिटीसँगको सहकार्यमा आवश्यकताको आधारमा नगरपालिका भित्रका वेरोजगार यूवाहरुलाई बिभिन्न तालिम दिई दक्ष जनशक्ति बाहिरबाट झिकाउनु पर्ने अवस्थाको अन्त्यका लागि बिभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
४. समग्र नगरको बिकासको लागि लगानी मैत्री वातावरण सिर्जना गरिनेछ।
५. वडा नं. ७ मा औद्योगिक क्षेत्र स्थापनाको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न प्रदेश सरकार आवश्यक समन्वय गरिनेछ।

घ) पर्यटन विकास :

पालुडटार नगरपालिकाको बिभिन्न क्षेत्रमा ऐतिहासिक, प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक एवं पुरातात्विक महत्वका स्थलहरु यस नगरपालिकाको गहनाको रुपमा रहेको कुरा सबैमा विधितै छ। यस क्षेत्रका पर्यटकीय क्षेत्रको प्रचार- प्रसार र आवश्यक भौतिक सुविधाहरु व्यवस्थापन गर्न सके यस नगरपालिकालाई पर्यटकीय सुन्दर नगरीको रुपमा चिनाउने तथा आन्तरिक एवं वाह्य पर्यटकहरु भित्र्याई थप आर्थिक अवसरहरु सृजना गर्न सकिने

कुरामा दुई मत छैन । पर्यटन क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनका लागि यस प्रकारका नीति, योजना र कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछन् :

१. नगर भित्र रहेका धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा प्रचार, प्रसार हुने खालका कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याइनेछ ।
२. कोटगढीमा पदमार्ग सहित ऐतिहासिक टुँडिखेलको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
३. भुलभुलेखार तातोपानीलाई पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्दै यसै वर्षबाट संचालन गरिनेछ ।
४. तालपोखरीलाई ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ ।
५. जनयुद्ध, जनआन्दोलन लगायतका परिवर्तनकारी आन्दोलनमा सहादत प्राप्त महान् शहिद हरूको सम्मान र सम्झनामा नगर स्तरीय सहिद स्मृति पार्कको स्थापना तथा सोको विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
६. प्राकृतिक तथा ऐतिहासिक सम्पदाहरूको संरक्षण र विकास कार्यलाई निरन्तरता दिई पर्यटन प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
७. लिगलिगकोट, कोटगढी, हर्मिकोट, सिद्धबाबा लगायत अन्य सम्भावित क्षेत्रमा होमस्टे संचालन गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन विकासमा जोड दिइनेछ ।
८. दिगो पर्यटन विकासको लागि नीति नियम र योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ड. सहकारी विकास

१. सहकारीको मुल्य मान्यता र सिद्धान्त अनुरूप संस्थाहरूको स्थापना विकास र संचालनको लागि प्रवर्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
२. समाजवादी अर्थतन्त्रको आधार तयार गर्न सहकारीबाट हुने कार्यसम्पादनमा थप प्रभावकारिता र पारदर्शिता ल्याउनका लागि नगरस्तरीय सहकारी संजाल गठन गरिनेछ ।
३. श्रमिक तथा पेशाकर्मिहरूको हक अधिकारको संरक्षण तथा ब्यवसायिकता विकासको लागि श्रमिक सहकारी संस्था स्थापनालाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
४. सहकारी दर्ता र नियमन कार्यलाई व्यवस्थित बनाउन प्रविधिमैत्रि सहकारी अवधारणाको आधारमा दक्ष जनशक्ति तथा प्रविधिको ब्यवस्थापनमा लगानी गरिने छ ।

२. सामाजिक बिकास तर्फः

नेपालले लिएको दिगो विकास लक्ष्य अनुसार सन् २०३० सम्ममा सबैलाई गुणस्तरीय शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य, स्वच्छ पिउने पानी र सबैखाले विभेदको अन्त्य जस्ता क्षेत्रहरूलाई उठान गरि १५औँ राष्ट्रिय योजनाले समेत उच्च प्राथमिकतामा राखेर अगाडि बढेको छ ।

- लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण र दलित एवं वाल बिकासका लागि चेतनामुलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- छुवाछुत मुक्त नगरपालिका बनाउन विशेष किसिमका कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- सीमान्तकृत जातिहरू (जस्तै : कुमाल, गन्धर्व र दलित) साथै बिपन्न वर्गहरूको लागि बिशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- आर्थिक सामाजिक रुपले बिपन्न वर्ग तथा समुदायको उत्थानको लागि आय आर्जन गरिवी न्यूनीकरण, रोजगारी प्रवर्द्धन जस्ता कार्यक्रमलाई बिशेष प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइनेछ साथै त्यस्ता बर्गलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा बिशेष जोड दिइनेछ ।
- इशाई धर्मावलम्बीहरूको शव ब्यबस्थापनको निम्ति निर्माण गरिएको दफन क्षेत्रलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।

क) शिक्षा :

नगरपालिकाको औषत साक्षरता ७५.४ प्रतिशत भएतापनि शैक्षिक संस्थाहरूको भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार र शिक्षाको गुणात्मक अवस्थालाई थप विकास गर्न आवश्यक छ । नगरपालिका क्षेत्रबाट उत्पादित यूवा खेलाडिहरूको उचित सम्मान, आधारभूत खेलकूद पूर्वाधारहरू निर्माण गर्न सकेको खण्डमा खेलकूद क्षेत्रमा फड्को मार्न सक्ने प्रवल सम्भावना रहेको छ, यस नगरपालिकाले आयोजना गरेको नगर स्तरीय मेयर कप फुटबल प्रतियोगिता र वडा स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिताले थप सघाउ पुगेको देखिन्छ ।

१. हरेक विद्यालयमा बिद्यार्थी संख्याको आधारमा उचित शिक्षक दरबन्दीको ब्यबस्था गरी निःशुल्क र अनिवार्य माध्यमिक शिक्षाको योजना क्रमशः लागू गरिनेछ ।
२. सामुदायिक विद्यालयहरूको संगठन तथा व्यवस्थापन (O&M) सर्वेक्षण गरी दरबन्दी मिलान कार्यलाई निरन्तर प्रक्रियाको रुपमा अगाडी बढाइनेछ ।
३. नगर उपप्रमुख सँग अभिभावक विहिन अति विपन्न विध्यार्थी सहयोग कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
४. अमर ज्योति जनता माध्यमिक विद्यालयलाई नमूना आवाशीय विद्यालयको रुपमा विकास गरिनेछ ।
५. विद्यालय नक्साडकन कार्यलाई व्यवस्थित रुपमा अगाडी बढाइनेछ ।
६. सामुदायिक विद्यालयहरूलाई सवारीसाधन (स्कूल बस) संचालनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

७. प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा उपलब्ध गराउन प्राविधिक धार संचालन भएका विद्यालयहरूलाई विशेष अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ साथै अन्य विद्यालयहरूमा प्राविधिकधार संचालनका लागी प्रोत्साहित गरिनेछ ।
८. शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारीहरूको वृद्धि बिकासका लागि आइसीटी तथा अन्य शैक्षिक तालिमहरू नगरपालिकाद्वारा आवश्यक योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९. अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा संचालनका लागि सामुदायिक सिकाइ केन्द्र मार्फत परम्परागत पेशा ज्ञान र सीपको पुस्ता हस्तान्तरणका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१०. प्रविधियुक्त डिजिटल शिक्षा नीति अबलम्बन गरिनेछ । यसका लागि प्रविधि मैत्री शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
११. विद्यालयहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाई प्राविधिक र जीवन उपयोगी शिक्षालाई प्रोत्साहन गरिनेछ र एक विद्यालय एक उद्यम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१२. नेपाल सरकारले शुरुवात गरेको दिवा खाजा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन स्थानीय उत्पादनको प्रयोग गरी पोषणयुक्त खाजा व्यवस्थापन गर्न नगरपालिकाको श्रोतबाट थप रकमको व्यवस्था मिलाइनेछ।
१३. नगरपालिका भित्र संचालित शिक्षण संस्थामा प्राविधिक शिक्षा अध्ययन गर्न चाहने निश्चित गरीब लक्षित वर्गका जेहन्दार बिधार्थीलाई ५०% छात्रवृत्ति उपलब्ध गराइनेछ ।
१४. पालिका भित्रका संचालित सबै बाल कक्षाहरूलाई पूर्ण रुपमा बालमैत्री बनाउन पहल गरिनेछ ।
१५. शिक्षक तथा विद्यालय ब्यबस्थापन समितिको क्षमता अभिवृद्धि तथा अभिभावकहरूको सचेतना वृद्धि गर्ने खालका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१६. प्रत्येक विद्यालयको खाली जमिनमा फुलवारी/बगैचाको निर्माण गरि हराभरा बनाइने नीतिलाई अबलम्बन गरिनेछ
१७. उत्कृष्ट शिक्षक प्रोत्साहन नीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१८. विद्यार्थी संख्या धेरै भएका विद्यालयलाई आवासीय मेघा विद्यालयको रुपमा संचालन गर्ने प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ ।
१९. वडा नं. ७ मा रहने गरी निर्णय भएको कृषि क्याम्पस सञ्चालनको लागि र यस नगरपालिका भित्रका क्याम्पसको विकासको लागि आवश्यक सहयोगको साथ थप पहल गरिनेछ ।
२०. रुम टु रिड सँगको साझेदारीमा संचालित साक्षरता र बालिका शिक्षा कार्यक्रमलाई थप विस्तार गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।

ख) आधारभूत स्वास्थ्य :

नगरपालिका भित्र एउटा अस्पताल सहित ७ वटा वडामा स्वास्थ्य चौकी र ५ वटा शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक, ७ वटा बर्थिङ सेन्टर, एउटा आयुर्वेद औषधालय लगायतले स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिरहेका छन्। नगरमा ६५ जना महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरु सहित २९ वटा खोप केन्द्र रहेका छन्, ७ वटा एम्बुलेन्सले नगरवासीहरुलाई सेवा प्रदान गरिरहेको छ भने यसलाई थप गरी प्रत्येक १ वडामा १ एम्बुलेन्स सेवा बिस्तार गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ, आयुर्वेद औषधालयले ७ न. वडामा गइ प्रत्येक महिनाको पहिलो र अन्तिम साताको १/१ दिन वडावासीहरुलाई सेवा सुविधाहरु दिइएकोमा यसलाई निरन्तरता दिदै अन्य वडाहरुमा पनि सेवा सुविधा दिइनेछ। प्रत्येक वडाहरुमा अल्ट्रासाउण्ड सहितको स्वास्थ्य घुम्ती शिविर संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ, जसले नगरवासीहरुमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा थप टेवा पुग्ने प्रवल सम्भावना देखिन्छ।

१. आँपपिपल अस्पताललाई ५० शैयामा स्तरउन्नती गरी प्रदेश सरकारलाई हस्तान्तरण गर्न पहल गरिनेछ।
२. आँपपिपल अस्पतालमा टेलीमेडीसियन सेवा सुरुवात गरी विशेषज्ञ मार्फत परामर्श सेवा उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ।
३. विपद्का कारण बिरामी परेकाहरुलाई घर-घरमा मनोपरामर्श सहितको उपचार दिने ब्यबस्था लाई निरन्तरता दिइनेछ। साथै मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी अत्यावश्यक औषधिको व्यवस्था गरिनेछ।
४. स्वास्थ्य सेवाको माग पक्षलाई थप सबल बनाउन महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको भूमिका बढाउनुको साथै सचेतनामूलक गतिविधि संचालन गरिनेछ। महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको प्रोत्साहनका लागि यातायात र संचार सुविधा वापत दिदै आएको रकमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
५. नगरवासीको स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गर्दै नगरपालिका भित्र सेवा विस्तार गर्नको लागि विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवा सहितको स्याटलाइट क्लिनिक सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ।
६. नगरपालिका भित्रका बालबालिकाको पोषण स्थिती सुदृढ गर्न पोषण प्रवर्धनको लागी स्वस्थ बच्चा प्रतिस्पर्धा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
७. बर्थिङ सेन्टरको सुबिधा बिस्तार गरी मातृशिशु मृत्युदरको अन्त्य गरी मातृशिशुको स्वास्थ्य सुधारका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
८. बच्चा जन्मिए लगत्तै नवजात शिशुको नाममा बैंक खाता (बालखाता) खोली रु २००० जम्मा गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
९. गरीव बिरामीसँग मेयर कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१०. पालुडटार नगरपालिका भित्र मृत्यु भएका मृतकको शव व्यवस्थापनका लागि निशुल्क शवबाहनको व्यवस्था गरिनेछ।
११. सरुवा रोग र महामारी नियन्त्रणका लागि खोप व्यवस्थापन र सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

१२. जेष्ठ नागरिकलाई घर घरमा निशुल्क स्वास्थ्य परीक्षणको व्यवस्था गरिनेछ ।
१३. नगरपालिका भित्रको स्वास्थ्य वालाई थप प्रभावकारी बनाउन अत्यावश्यक भएको blood bank स्थापना गर्ने कार्यलाई अगाडी वढाइनेछ ।
१४. उप-प्रमुखसँग सुत्केरी पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५. गर्भवती महिलालाई बच्चा जन्माउनका लागि अस्पताल / बर्थीङ सेन्टरसम्म पुग्न निःशुल्क एम्बुलेन्सको सुविधालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१६. गर्भवती महिलाको लागि घर घरमा पुगी स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
१७. आ.व. ०७९/०८० वाट अनिवार्य अवकास प्राप्त महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूलाई अवकास पश्चात प्रोत्साहित गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१८. नेपाल सरकारबाट निशुल्क वितरण गर्ने औषधि हरेक स्वास्थ्य संस्थाबाट सहज रुपमा उपलब्ध हुने व्यवस्था गरिनेछ ।
१९. सम्पूर्ण नगरवासीहरूलाई स्वास्थ्य बीमामा समेटिने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
२०. शिक्षण संस्थाहरूमा नियमित रुपमा योग ध्यानको अभ्यास गराउँदै आम जनताको बीचमा पनि योग ध्यान शिविरहरू संचालन गरिनेछ ।
२१. यस नगरपालिका अन्तरगतका सम्पूर्ण कार्यालयहरूको सर-सफाइको लागि आवश्यक योजना बनाई कार्यालयलाई सफा सुग्घर राख्ने कामको दायित्व सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखको हुने नीति अन्तरगत सरसफाईलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
२२. कोशिस नेपालको साझेदारीमा मनोसामाजिक परामर्श सेवालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ।

ग) खानेपानी तथा सरसफाई :

यस पालिकामा खानेपानी तथा सरसफाईका क्षेत्रमा गत वर्षको भन्दा सुधारोन्मुख देखिएको छ । सबै नगरवासीहरूलाई आधारभूत खानेपानी पूर्वाधारमा पहुच सुनिश्चिता गर्न एक घर एक धारा नीति लिई खानेपानीको सेवा बिस्तार हुने सम्भावना देखिएको छ । पालिका क्षेत्र तथा आसपासका अन्य क्षेत्रमा उपलब्ध खानेपानी तथा जलाधार क्षेत्रहरूको सरक्षण कार्यलाई बिशेष ध्यान दिइनेछ ।

१. पालुडटार बृहत खानेपानी योजनाको कार्यलाई तिब्रताका साथ अगाडि बढाउन आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
२. खानेपानी गुणस्तर परिक्षणका लागि आधुनिक ल्याव सञ्चालन गरिनेछ ।
३. खानेपानी उपभोक्ता समितिको हकमा सार्वजनिक लेखापरिक्षणको अनिवार्य व्यवस्था गरिनेछ ।

४. जलश्रोतको दीगोपनाका लागि सबै वडाहरूमा एक वार्ड एक पोखरी निर्माणको नीति लिई पोखरी निर्माण गरी सिमसार क्षेत्रको संरक्षण र बिरुवारोपण नीतिलाई अबलम्बन गरिनेछ ।
५. फोहोर उत्पादन कम गर्ने तथा पुन प्रयोग गर्न सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
६. प्लास्टिकमुक्त नगरपालिका बनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ।

घ) महिला, बालबालिका, जेष्ठनागरिक, लक्षित वर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण:

अत्यन्त संवेदनशील मानिएको लक्षित वर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण क्षेत्रमा पालुडटार नगरपालिकाको कुल जनसंख्यालाई हेर्दा करिव ४९.५५ प्रतिशत जनसंख्या महिला रहेको पाइन्छ । लैंगिक हिंसा बिरुद्ध क्रियाशील संयन्त्रहरूलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ यस नगरलाई आदिवासी जनजाति, दलित, उत्पीडित समुदाय, अपाङ्ग, एकल महिला, लैंगिक विभेद र हिंसामा परेकाहरूको समस्या समाधान गर्न एवं सामाजिक सदभाव र न्यायपूर्ण समाजको निर्माण गर्न पहल बढाइनेछ ।

१. लक्षित वर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरणका लागी सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट लक्षित समुहलाई सशक्तिकरण गरी मागमा आधारित कार्यक्रम तयार गरी अझ प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।
२. छुवाछुत मुक्त नगरपालिका बनाउन विशेष योजना बनाइनेछ ।
३. आदिवासी जनजातिको पहिचान सहित स्थानीय समुदायको परम्परागत ज्ञान, सीप, भाषा, संस्कृति, सामाजिक परम्परा र अनुभवलाई संरक्षण र सम्बर्धन गर्ने नीति लिइनेछ ।
४. दलित तथा अपाङ्गता भएकाहरूलाई विविध बिषयमा सीपमुलक तालिमको ब्यबस्था गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
५. बालश्रम, अपहरण लागु औषध दुर्व्यसनी बिरुद्ध सचेतना कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याइनेछ ।
६. दलित समुदायका नागरिकलाई रोजगारी, आय, आर्जन तथा जीविकोपार्जनको लागि परम्परागत सीप र ज्ञानलाई उद्यमशिलतामा रुपान्तरण गरिने नीति लिइनेछ ।
७. नगरपालिका सम्म आउन नसक्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई घरमा नै गएर परिचय पत्र वितरण गर्ने ब्यबस्थाको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८. बालबालिकाको सुरक्षाको योजना " बालबालिकाको जिम्मा अब पालिकाको" भन्ने नीति लिइनेछ ।
९. नगर तथा वडा स्तरीय बाल क्लव तथा बाल संजाल गठन गरि खेलकुद सामाग्री वितरण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- १० जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका, एकल महिला आदिलाई दिइने सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंक मार्फत घर-घरमा उपलब्ध गराउने ब्यबस्था गरिनेछ ।
- ११ जेष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ड) युवा, खेलकुद, साहित्य, कला, संस्कृति

१. नगरपालिका स्तरको युवा संजाल निर्माण गरी युवाहरूको व्यक्तित्व विकास लागि सबै वडाहरूमा विभिन्न कार्यक्रमहरू बनाइ लागु गरिनेछ साथै प्रत्येक वडामा एक खेलकुद मैदान निर्माण कार्यलाई तिब्रता दिइनेछ ।
२. युवाहरूको रुची अनुसारको व्यायामशाला, नृत्य प्रशिक्षण केन्द्र आदिको स्थापना तथा संचालन गर्नका लागि आवश्यक ब्यबस्था गरिनेछ ।
३. नगर भित्रका लेखक, साहित्यकार तथा कलाकारहरूको प्रोत्साहन र विकासका लागि युवा प्रतिभाको खोजि तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४. राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता/ वडा स्तरीय खेलकुद / बिद्यालय स्तरीय खेलकुद प्रतियोगितालाई थप व्यवस्थित गर्दै व्यापक सहभागिता बृद्धि गर्ने प्रकृतिका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
५. युवाहरूको परिचालन मार्फत समाज रुपान्तरण गर्ने युवा लक्षित कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
६. विभिन्न जातजाति रितिरिवाज धर्म, संस्कृतिको रक्षा र प्रवर्द्धनलाई जोड दिइनेछ ।

३) भौतिक पूर्वाधार विकास

१. स्थानिय स्रोत साधनको उच्चतम प्रयोग गरी नगर भित्रका सम्पूर्ण सडकहरू संघ र प्रदेश सरकारको समन्वयमा क्रमशः कालोपत्रे, पक्की र सबै मौसममा सञ्चालन गर्न सकिने गरी स्तरोन्नति गरिनेछ । पालिकाबाट सञ्चालित सडक योजनाहरूको लागी नदिजन्य निर्माण सामाग्री निशुल्क उपयोग गर्न सकिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२. चालु आ.व.०७९/०८० मा सम्पन्न हुन नसकेका भौतिक पूर्वाधार तर्फका योजनाहरू यस आगामी आ.व. २०८०/०८१ मा थप दायित्व सिर्जना नहुने गरी योजना सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिइनेछ ।
३. साना योजनामा रकम छर्ने, जनताको जीवन स्तरमा दिर्घकालिन रुपमा प्रभाव नपारी तत्काललाई खुसी तुल्याउने प्रकृतिका कार्यक्रमहरूलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
४. नगरपालिकाको सुब्यबस्थित विकासको लागि आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, शैक्षिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल लगाएतको क्षेत्रलाई समेटेर नगर चक्रपथको निर्माण गर्ने कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
५. सडकको नियमित मर्मत सम्भार तथा विपद ब्यबस्थापन कार्यको निमित्त र दीगो स्रोत ब्यबस्थापनको लागि उपभोक्ता समिति तथा लाभग्राही समूहबाट संचालन गरिने विकास योजनाको श्रोतवाट नै २/२ प्रतिशत मर्मत संभार र विपद ब्यबस्थापन कोषका लागि रकम कट्टा गरी सोही रकमबाट सडक मर्मत र विपदमा परेकालाई राहत उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

६. बिकास निर्माणका कामहरु संचालन गर्दा लक्ष्य, उद्देश्य र श्रोत विनियोजन अनुसार काम भए नभएको हेर्न अनुगमन तथा मूल्यांकनलाई जोड दिइनेछ ।
७. सडकको दाया बायाँ हरियाली प्रवर्द्धन गरी हरित शहरको रुपमा बिकास गर्न जोड दिइनेछ ।
८. नगरपालिकाको सबै क्षेत्र भित्र एउटै प्रणालीका बिद्युत उपलब्ध गराउन र पूर्ण लोडसेडिङ मुक्त क्षेत्र बनाउन काठे पोल विस्थापन गर्ने कार्यलाई तिब्रताका साथ लागू गरिनेछ ।
९. नगर क्षेत्र भित्रका सडकहरुको लागत कट्टा गरी सार्वजनिक बनाउन पहल गरिनेछ ।
१०. उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन गरिने योजनाहरुमा गरिदै आएको २० % जनश्रमदानको प्रावधानलाई यथावत नै रहने गरी योजना संचालन गरिने नीति लागू गरिनेछ । "दिगो विकासको आधार, साझेदारीमा पूर्वाधार" भन्ने नारालाई आत्मसात गर्दै न्यूनतम ३०% सहलगानी सहितका योजनाहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
११. बढ्दो भू-क्षय र बाढी पहिरोलाई न्यूनीकरण गर्न सडक निर्माण, मर्मत र स्तरोन्नति गर्दा कम्तिमा ५% बायो इन्जिनियरिङको कार्यलाई लागत अनुमानमा नै समावेश गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
१२. जलाधार क्षेत्रको कमी भएका सुख्खा क्षेत्रका लागि थोपा सिंचाई, पोखरी निर्माण लगायत इनार निर्माण अन्य प्रविधिको बिकास तथा बिस्तार गरी सिंचाई सुबिधाको बिस्तार गरिनेछ ।
१३. पालुडटार नगरपालिका स्मार्ट सिटीको अवधारणा लागू भई बिभिन्न कार्यक्रमहरु अघि बढि सकेको हुँदा उक्त कार्यक्रमलाई तीब्रताका साथ कार्यान्वयन गर्नका लागि जोड दिइनेछ ।
१४. नगरपालिकाको रिंगरोड, बसपार्क र पालुडटार रंगशालालाई पूर्णता दिइनेछ ।
१५. यसै बर्षबाट नगर यातयात संचालन गरी आम नागरिकलाई आवतजावतमा सहजीकरण गरिनेछ ।
१६. नगरपालिका भित्र जेष्ठ नागरिक बिश्राम घर तथा क्रमशः हरेक वडाका बढी आवतजावत हुने स्थलहरुमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गरिनेछ ।
१७. नगर भित्र एक सुबिधा सम्पन्न सभाहल सहितको ब्यबसायिक भवन निर्माण कार्य यसै बर्षबाट अघि बढाइनेछ ।

४) बन, वातावरण तथा विपद ब्यबस्थापन :

प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण, सम्बर्द्धन र उपयोग सम्बन्ध नीति अन्तर्गत प्राकृतिक प्रकोपबाट हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्न पूर्व सूचना, तयार, उद्धार, राहत एवं पुनर्स्थापना गर्ने प्रावधान अनुरूप नगरपालिकाले विपद जोखिम ब्यबस्थापन राष्ट्रिय रणनीति-२०६६, विपद पूर्व तयारी सम्बन्धि अवधारणा अनुरूप विपद जोखिम तयारी गरेको छ । विपद जोखिम न्यूनीकरणका लागि सबै वडाहरुमा पूर्व सूचना सहितको वेबसाइट संचालनमा ल्याइएको छ । नगरस्तरीय विपद जोखिम ब्यबस्थापन समिति क्रियाशील रहेको छ ।

१. विपद जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्नका लागि नगरपालिका भित्रका सम्भावित जोखिमको नक्शाकन गरि प्रभावकारी योजनाहरू निर्माण गरी प्राथमिकताको आधारमा संघीय र प्रदेश सरकारसंग योजना तथा कार्यक्रमहरू माग गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. मनसुनजन्य विपदबाट घरवार बिहिन भएका पीडित परिवारको लागि पुनर्बासको योजना बनाइनेछ ।
३. सामुदायिक र कबुलियती वनको ब्यबस्थापन कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४. जैविक बिबिधता र बन सम्पदाको अभिलेख तयार गरी संरक्षण योजना लागू गरिनेछ ।
५. सडक निर्माण तथा प्राकृतिक उत्खनन कार्य गर्दा बातावरण प्रभाव मूल्याकन गरी वातावरण जोगाउन उचित उपाय अवलम्बन गरिनेछ ।
६. कुलो खोल्सा-खोल्सीहरूमा वृक्षारोपण, कार्यलाई प्राथमिकताका साथ बिस्तार गरिनेछ ।
७. सिमसार क्षेत्रको उचित संरक्षण नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८. मनसुनजन्य बाढी पहिरोबाट क्षति भई कटान भएका खेति योग्य जमिन संरक्षणको लागि तटबन्धनको ब्यबस्था मिलाइनेछ ।
९. वन कार्यालय, गैर सरकारी, संघ-संस्थाका कार्यालय तथा अन्य निकायहरूसंगको साझेदारीमा नर्सरी स्थापना गरी वृक्षारोपण कार्यलाई विस्तार गरिनेछ ।
१०. विपद् ब्यबस्थापन सम्बन्धि चेतनामूलक कार्यक्रम गरिनेछ ।
११. विपदको अवस्थामा तत्काल उद्धार तथा सुरक्षित वासस्थानको पहिचान र ब्यबस्थापनको लागि बजेटको ब्यबस्था गरिनेछ ।
१२. वन तथा वातावरणको विनाशलाई रोकी समग्र पर्यावरणको रक्षा गर्ने र फोहरमैलाको समुचित ब्यबस्थापनलाई अझै जोड दिइनेछ । प्रत्येक घरले कुहिने र नकुहिने फोहर घरमा नै छुट्याउने र कुहिने फोहरलाई आफैले व्यवस्थापन गर्ने नीतिलाई लागु गरी सोको लागि अनुगमन र निरीक्षणको व्यवस्था गरिनेछ।
१३. जंगलमा लाग्ने डडेलोलाई मानव सिर्जित विपद ठानी त्यसको रोकथामको लागि सचेतना अभियान संचालन गरिनेछ साथै डडेलो लगाउनेलाई छानविन गरी कारवाही गर्ने नीति लिइनेछ।
१४. नगरपालिका भित्रका बन उपभोक्ता समितिहरूलाई सुचिकृत गरी नगरसँग समन्वय गरी काम गर्ने नीति लिइनेछ । त्यस्ता उपभोक्ता समितिहरूलाई डाले घाँस, वाँस, फलफूल, भुइँ घाँस लगाउन आवश्यक प्रशिक्षण दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
१५. बन उपभोक्ता समितिहरूसँग समन्वय गरी वन क्षेत्र भित्र फलफूल खेती गरी बाँदर आतंक नियन्त्रण गर्ने नीति लिइनेछ ।
१६. जलबायू परिवर्तनबाट सिर्जित समस्यासँग जुध्नको लागि स्थानीय स्तरमा ठोस निति तथा कार्यक्रमको व्यवस्था गरिदै लगिनेछ ।

१७. जलबायू परिवर्तन अनुकुलन निति अबलम्बन गरिनेछ यसका लागि स्थानीय अनुकुलन योजना बनाउनको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

५) सुशासन तथा सस्थागत विकास :

१. यस नगर भित्रका सबै वडाका प्रत्येक घरमा नगर पालिकाको तर्फबाट घर नम्बर सहितको धातुको स्टिकर वितरण गरिनेछ र आवश्यक न्यूनतम तथ्याङ्क वडामा र नगरपालिकामा राख्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
२. भ्रष्टाचार प्रति शून्य सहनशीलताको नीति अपनाउदै प्रशासनिक एवं राजनैतिक क्षेत्रबाट हुने भ्रष्टाचार, ढिला सुस्ती र पक्षपातलाई नियन्त्रण गरी सुशासन कायम गर्न आर्थिक पारदर्शिता, मितव्ययिता आदिमा ध्यान दिदै स्थानीय तहको प्रतिष्ठा बढाउने कार्य गरिनेछ ।
३. नागरिक (सेवाग्राही) हरूलाई छिटो छरितो, उत्तरदायी, पारदर्शी सेवाको सुनिश्चितता गरी सुशासन तथा सस्थागत बिकास क्षेत्र अन्तर्गतका सेवाहरु सुलभ र गुणस्तरीय बनाइनेछ ।
४. कर्मचारी क्षमता बिकास गर्न आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
५. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, बिषयगत शाखाका प्रमुखहरूसंग कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरिनेछ ।
६. सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि अनलाइन प्रणालीलाई अझ प्रभावकारी बनाइनेछ ।
७. कर्मचारीलाई उच्च मनोबलका साथ काम गर्नका लागि उपयुक्त बातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।
८. पालिका मातहतमा रहेका सम्पूर्ण सरकारी कार्यालयहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको रजिष्टर हाजिर विस्थापन गरी अनिवार्य विद्युतिय हाजिरीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९. उत्कृष्ट कार्य गर्ने कर्मचारी, करदाता, उपभोक्ता समिति, फोहोरमैला ब्यबस्थापन समिति, टोल बिकास समितिलाई प्रोत्साहित गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०. आन्तरिक आय सबल बनाउन राजश्व क्षेत्रमा सुधार गरि करको दायरा फराकिलो बनाइनेछ । विद्युतिय भुक्तानी मार्फत सेवाग्राहिहरुले घरबाटै राजश्व बुझाउन सकिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११. सार्वजनिक सुनुवाई (Public Audit) र सामाजिक परीक्षणलाई प्रभाकारी रुपमा अगाडी बढाइनेछ ।
१२. प्रविधि हस्तान्तरणका लागि राष्ट्रियरुपमा विभिन्न क्षेत्रमा योगदान पुर्‍याउनु भएका व्यक्तिहरुको रोष्टर तयार गरिनेछ ।
१३. पालुडटार नगरपालिकालाई महिला मैत्री नगरपालिका बनाउन लैङ्गीक हिंसा न्यूनीकरण गर्दै पिडीत तथा प्रभावितका लागि संरक्षणात्मक सेवा उपलब्ध गराउन महिलाहरुको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धि कार्यक्रमको नीति लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४. नगरपालिका भित्रको खरिद प्रक्रियालाई पारदर्शी एवं ब्यबस्थित गरिनेछ ।
१५. संघीय सरकारसँग समन्वय गरी वडा नं ७ मा बनेको भवनहरुको उचित उपयोग गरिनेछ ।

६) भूमि व्यवस्थापन

१. नगर भित्रका ऐलानी, पर्ती तथा सार्वजनिक जग्गाहरूको खोजी गरी संरक्षण गरिनेछ, सार्वजनिक जग्गाहरूको अतिक्रमण पूर्ण रूपमा निषेध गरिनेछ ।
२. अव्यवस्थित वस्ती तथा भूमिहिनहरूको समस्या समाधानका लागि राष्ट्रिय भुमी आयोगको समन्वयमा आवश्यक काम कारबाहि सम्पन्न गरिनेछ ।
३. नगर भित्रका सार्वजनिक जग्गाको पहिचान गरी उचित सदुपयोग गरिनेछ ।
४. उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन प्रयोजन अनुसार भूमिको प्रयोग गर्ने गरी स्पष्ट कानूनी व्यवस्था गरी भूमिको बैज्ञानिक व्यवस्थापन गरिनेछ ।

७. सूचना प्रविधि तथा सञ्चार

१. व्यापारिक बजार क्षेत्र तथा अन्य महत्वपूर्ण सार्वजनिक स्थलहरूमा सिसि क्यामेरा जडान गरी निगरानी गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
२. पालिका भित्रका सबै सामुदायिक बिद्यालयमा इन्टरनेट सेवा विस्तार गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३. व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणालीलाई अनलाइनबाट दर्ता गर्ने कार्य थालनी भइसकेको हुदा यसलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
४. नगरपालिकाको तथ्याङ्कहरूलाई डिजिटलाइज गर्ने र डिजिटल प्रोफाइललाई अध्यावधिक गर्दै लगिने निती लिइनेछ ।
५. नगरपालिकाले प्रदान गर्ने सेवाहरूमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई अझै प्राथमिकतामा राखिनेछ ।

८. न्यायिक क्षेत्र

१. स्थानीय बिवादहरू समाधान/ निरुपण एवम् न्याय सम्पादन प्रक्रिया छिटो छरितो र सहज बनाउनको लागि न्यायिक पदाधिकारिहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी हरेक वडामा स्थापना भएका मेलमिलाप केन्द्रहरूलाई व्यवस्थितबनाई मेलमिलापकर्तालाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
२. विभिन्न प्रकारका हिंसा पिडितहरूलाई तत्कालिन अवस्थामा प्रदान गर्नु पर्ने सुरक्षा व्यवस्थालाई ध्यानमा राखि सेवा केन्द्र स्थापनाको नीति लिइनेछ ।
३. आम नगरवासीहरूको न्यायमा पहुँचको दायरा फराकिलो बनाउन समय समयमा विभिन्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम गरिनेछ ।

सम्पूर्ण नगर सभा सदस्यज्यूहरु,
अन्त्यमा,

राजनीतिक, सामाजिक तथा आर्थिक उपलब्धिलाई संरक्षण गर्दै थप उन्नत बनाउन यस नगरपालिकाको हित, गौरव, सम्मान, स्वाभिमान वृद्धि गर्ने र सबैसंगको सम्बन्धलाई सुदृढ गर्ने, हालको विपदको महामारी परिस्थितिबाट प्रभावित सामाजिक तथा आर्थिक क्षेत्रलाई पुनर्जीवन दिई बिकास निर्माणलाई तिब्रता दिई स्मार्ट नगरपालिका बनाउने अठोटका साथ आ.ब ०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छु ।

चालु आ.व. को कार्यक्रम संचालन तथा आगामी आ.व. को लागि प्रस्तावित नीति, कार्यक्रम तथा बजेटमा सम्मानित सदस्यज्यूहरुको सुझावहरुको अपेक्षा गर्दछु । नीति, कार्यक्रम र बजेटको तयारी देखि छलफल गरी रचनात्मक सुझाव दिनुहुने सम्पूर्ण राजनीतिक दल, बिज्ञ महानुभावहरु लगायत विशिष्ट व्यक्ति व्यक्तित्वहरु, कर्मचारीहरु, पत्रकार लगायत सबैमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यस नीति र कार्यक्रमलाई अझ वस्तुनिष्ठ बनाएर आश्यक परिमार्जन सहित पारित गरिदिनु हुनेछ भनी सम्पूर्ण नगर सभा सदस्यज्यूहरुसंग हार्दिक अनुरोध गर्दछु ।

अभिवादन सहित धन्यवाद !